

*Ернст РАЙХЕЛЬ,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Федеративної Республіки Німеччина в Україні*

ПОГЛИБЛЕННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ ТА УКРАЇНОЮ

Німеччина була однією з тих країни, які першими визнали незалежність України. Нині вона є одним з найважливіших партнерів і друзів України.

Торік країни відсвяткували 25-ту річницю дипломатичних відносин. Внаслідок трансформації генерального консульства у посольство, 7 лютого 1992 року колишній генеральний консул Німеччини Хеннеке Граф фон Бассевітц став першим послом, акредитованим у Києві з постійним проживанням у місті. Під час урочистого прийому Маркус Мекель, колишній міністр закордонних справ першого і останнього демократично обраного уряду Німецької Демократичної Республіки, пригадував різні етапи взаємин між нещодавно об'єднаною Німеччиною і Україною, яка тільки здобула свою незалежність. Наші відносини ми відсвяткували, провівши серію заходів, зокрема: радіопередачі, плакатна кампанія, що ілюструвала 25 фактів, які пов'язують Німеччину та Україну; конкурс творів на тему «25 років разом. Що далі»; а також фінальний спільний концерт рок-гуртів «Trümmer» і «Vumig». До речі, ці заходи стали основними у щорічних «Тижнях Німеччини». Починаючи з 2013 року за участі посольства Німеччини в Україні було організовано понад 75 культурних і соціальних заходів у 14 містах України.

Відсвяткувавши 25-ту річницю дипломатичних відносин у 2017 році, несподівано у 2018 році відкрилась подія, яка кардинально змінила відлік дипломатичних відносин двох країн. Насправді 100 років тому Німеччина відіграла вирішальну роль у витісненні більшовиків після проголошення декларації про незалежність України на початку 1918 року. Вона була серед 26 держав, які у лютому 1918 року визнали незалежність України. Втім вплив Німеччини у підтримці незалежності Української держа-

ви у ці важкі і суперечливі часи викликає немало протиріч. Адже невдовзі після допомоги Україні Німеччина підтримала переворот проти Української Народної Республіки, очолюваний гетьманом Павлом Скоропадським. Він пообіцяв служити інтересам Німеччини, яка була у стані війни, постачаючи продуктами харчування. Цей непростий етап нашої спільної історії, безперечно, заслуговує на проведення подальших досліджень і обговорень.

Після здобуття Україною незалежності у 1991 році, поступово було розроблено багато заходів та угод, спрямованих на зміцнення двосторонніх стосунків. Німецьке товариство міжнародного співробітництва (нині GIZ) розпочало свою діяльність в Україні у 1993 році, постійно супроводжуючи і підтримуючи нову незалежну країну на шляху її трансформації. З 2009 року GIZ має постійне бюро в Києві. Нині товариство володіє одним із найбільших портфельів у світі, налічуючи понад 350 працівників в Києві та семи регіональних відділеннях. А німецький банк фінансування розвитку KfW підтримує економічний і соціальний прогрес, впроваджуючи в Україні спеціальні програми фінансування.

Після Революції Гідності Німеччина значно розширила свої зобов'язання в галузі технічного і фінансового співробітництва. З 2014 року відповідно до двосторонньої програми співпраці, з метою розвитку Україні було надано 377 млн євро (2014 рік – 81 млн євро, 2015 – 172 млн євро, 2016 – 82,5 млн євро, 2017 – 41,45 млн євро). Особлива увага приділялася ситуації з біженцями в рамках програми «Подолання причин переміщення – реінтеграція переселенців». Також Німеччина стала найбільшим постачальником гуманітарної допомоги Донбасу, витративши загалом 74,2 млн євро (2014 рік – 7,88 млн євро, 2015 – 18,0 млн євро, 2016 – 25,3 млн євро, 2017 – 23 млн євро).

У межах співпраці Німеччина зосереджує увагу на трьох основних напрямках: 1) сталий економічний розвиток; 2) демократія, громадянське суспільство, державне адміністрування і децентралізація; 3) енергоефективність. На відновлення на Сході України комунальної інфраструктури,

Прийняття в Посольстві Німеччини з нагоди святкування 25-річчя дипломатичних відносин між Німеччиною і Україною. © Посольство Німеччини

Reception in the Embassy of the Federal Republic of Germany on the occasion of celebration of the 25th anniversary of diplomatic relations between Germany and Ukraine. © The Embassy of the Federal Republic of Germany

зруйнованої внаслідок конфлікту, та об'єктів, які використовуються внутрішньо переміщеними особами, Німеччиною було виділено загалом 55 млн євро. Також країна забезпечила морозостійким житлом понад 2300 осіб. Інші проекти направлені на підвищення рівня працевлаштування і створення житлових об'єктів для внутрішньо переміщених осіб.

У межах культурної й освітньої співпраці у 1993 році у Києві було відкрито Гете-інститут. Німецька служба академічного обміну (DAAD) сприяла обміну студентами, присвоєнню стипендій українським студентам і розвитку навчального курсу з європейських і німецьких студій у співпраці з Єнським університетом. Наразі більш як 70 українських університетів користуються фондами DAAD у межах двосторонніх проектів співпраці з німецькими університетами-партнерами.

В Україні в останні місяці існування Радянського Союзу розпочав свою роботу Німецький Фонд міжнародного правового співробітництва (IRZ). Він підтримує процеси трансформації з пострадянської правової системи у систему, яка відповідає європейським правовим стандартам, шляхом розвитку контактів з німецькими спеціалістами в області права, надання юридичних консультацій і розвитку правових знань, організовуючи семінари.

Крім того, з 2005 року в Україні діє Німецька консультативна група, яка надає різнобічну інформацію і консультації державним установам України щодо економічних, соціальних та політичних питань.

З огляду на велику кількість ознайомчих і тренувальних програм для різних цільових груп, зокрема для службовців обласних адміністрацій, керівників українських підприємств, юристів і суддів, вони намагаються передати свій досвід і практики українським представникам влади. З ініціативи Посольства було започатковано співпрацю з Верховною Радою, що дозволило проводити набір німецьких випускників вишів на практику. Після успішного старту у 2017 році, уже цього року завдяки такій програмі троє молодих німецьких випускників отримали нагоду впродовж п'яти місяців вивчати українське політичне життя. Подібна програма для українських випускників щороку проводиться Німецьким Бундестагом.

Для громадян обох країн 2017–2018 роки присвячені вивченню німецької мови в Україні і, водночас, української в Німеччині. Загальновизнаним є те, що нині вивчення іноземної мови стало ще важливішим. Зважаючи на новий рівень обміну між Європейським Союзом і Україною, це стосується також і німецької мови. Ми сподіваємося, що українська мова приверне увагу німецьких громадян, оскільки вона заслуговує глибокого вивчення і використання.

Зрештою, Україна виступала партнером німецького бізнесу ще з часів здобуття незалежності. У 1993 році була заснована Делегація німецької

10 листопада в Дніпрі урочисто відкрилися довгоочікувані Тижні Німеччини в Україні 2017. Класичний балет «Лебедине озеро». На сцені солісти Берлінського державного балету Яна Саленко і Маріан Вальтер. © Фото Євгенія Хіля

On November 10, the long-awaited Germany Weeks in Ukraine 2017 were solemnly opened in Dnipro city. Classic ballet Swan Lake performed by Yana Salenko and Marian Walter, soloists of the Berlin State Ballet © Yevhenii Khil, Photographer

промисловості і торгівлі. А 2016 року її було трансформовано у повноцінну Німецько-Українську промислово-торговельну палату, чим було позначено невпинний і постійний інтерес німецького бізнесу до українського ринку. Сьогодні сотні німецьких компаній діють на території України через свої представництва і філії. Багато з них вкладають свої інвестиції. Наприклад, виробники деталей для автомобілів створили понад 30 тис. робочих місць переважно на заході України. Інші виробничі потужності були зведені німецькими компаніями у галузі хімічної промисловості, виробництва будівельних матеріалів, у галузі сільського господарства.

У 2017 році сектор німецько-української торгівлі продовжує своє відновлення, компенсуючи втрати, яких він зазнав за період 2014–2015 рр. Обсяг торгівлі у 2017 році сягнув 6,6 млрд євро, зрісши більш як на 22% порівняно з 2016 роком. Німеччина є основним ринком для українського експорту (займаючи третє місце серед країн ЄС), найбільшим джерелом українського імпорту серед країн ЄС та одним із найважливіших іноземних інвесторів для України.

Урочисте відкриття Року мов. © Посольство Німеччини
Solemn opening of the Year of Languages. © The Embassy of the Federal Republic of Germany

По-справжньому визначними чинниками у німецько-українських відносинах є інтенсивність політичного діалогу та непересічний політичний інтерес, які Німеччина показує в ході стабільного, мирного і демократичного розвитку суверенної України. І у цьому процесі особливе місце, безперечно, займають географія та історія. Німеччина, як країна, яка колись була розділена на частини, після завершення «холодної війни», здається, отримала більше, ніж будь-яка інша країна. Вона глибоко усвідомлює проблеми трансформаційних процесів у формуванні досвіду і традицій держави, які закріплені у цінностях євроатлантичної спільноти з моменту заснування Федеративної Республіки. Саме тому воз'єднана Німеччина дуже скоро засвідчила свою підтримку таких змін у Центральній та Східній Європі, зокрема в Україні.

У цьому напрямку Німеччина виявляє особливий інтерес до прагнення демократії, свободи та верховенства права своїх східних партнерів. Зокрема, не залишилися осторонь Помаранчева революція та Революція гідності в Україні. Коли під час революції на Майдані почали різко проявлятися випадки жорстокого насилля, міністри закордонних справ Німеччини, Франції і Польщі терміново прибули в Київ, щоб виступити посередниками для припинення кровопролиття. Унаслідок угода, яку було прийнято, призвела до втечі президента Януковича і його найближчих спільників.

Відтоді Німеччина стала центральним помічником у впровадженні реформ в Україні. Київ відвідала безпрецедентна кількість гостей високого рангу, зокрема Канцлер і Федеральний президент Німеччини. Міністр закордонних справ лише у 2014 році відвідав Київ шість разів. Після завершення революції на Майдані Німеччина збільшила обсяг свого фінансування. Нині, окрім значної частки у фінансуванні ЄС, Німеччина є також одним із найбільших двосторонніх постачальників України. Країна сформувала експертну групу на рівні державних секретарів у різних галузях, від сфери охорони здоров'я до сільського господарства, що створює можливості проведення прямих обговорень на високому рівні щодо подальшої співпраці. Аби сприяти безпосереднім відносинам між людьми, у 2014 році Німеччина прийняла власну програму Східного партнерства, більша частина якої стосується України. Влітку 2017 року на вимогу України до країн Великої сімки (G7) Німеччина призначила колишнього прем'єр-міністра Саксонії Георга Мільбрата спеціальним посланником з децентралізації, реформи державної служби та доброго управління.

З 2014 року Німеччина неухильно протистояла нападам на суверенітет та територіальну цілісність України. Вона не визнала незаконну анексію Криму і гарантує, що не зробить цього у майбутньому. Країна підтримує інтереси України у розв'язанні ситуації з Кримом, зокрема з правами людини.

Крім того, Німеччина у безпрецедентному масштабі була залучена до мирного розв'язання конфлікту на території українського Донбасу. Під час 70-ї річниці висадки союзних військ в Нормандії, 4 червня 2014 року Німеччина разом із Францією започаткувала так званий «нормандський формат», який створив можливості для діалогу між Росією та Україною за участі Франції і Німеччини, які виступили у цьому процесі координаторами. Такий формат довів свою ефективність і значною мірою стримав безперервне кровопролиття. У лютому 2015 року він став особливим важелем під час мінських переговорів, що дозволило підписати договір стосовно мирного врегулювання конфлікту. Безперечно, так званий «Мінський пакет заходів» не міг запропонувати досконалого способу розв'язання для української сторони, оскільки він став результатом перемовин за складних умов і полягав у компромісі. Втім цей договір поклав кінець повномасштабним бойовим діям і став початком проведення подальших перемовин.

Беручи участь у створенні Тресторонньої робочої групи (Україна, Росія, ОБСЄ), яка регулярно зустрічається у Мінську і обговорює практичні заходи у сфері захисту, а також у політичній, гуманітарній та економічній сферах, Німеччина підтримала ще один шлях мінімізації наслідків воєнних дій і продовжує працювати над мирним розв'язанням збройного конфлікту, який триває і досі. У 2016 році, цілком розуміючи, які труднощі можуть ви-

Посол Німеччини в Україні Ернст Райхель передав камери спостереження з високою роздільною здатністю Спеціальній спостережній місії ОБСЄ у Східній Україні. Спеціальні камери вартістю 172 тис. євро є частиною підтримки місії технікою, спеціалістами та навчальними заходами.
© Посольство Німеччини

Ambassador of the Federal Republic of Germany to Ukraine, Ernst Reichel gave high-resolution surveillance cameras to the OSCE Special Observer Mission in eastern Ukraine. Special cameras 172,000 euros worth are part of the German mission's support represented in the form of technology, specialists and training events.
© The Embassy of the Federal Republic of Germany

никати під час найбільш масштабної кризи довіри на території євроатлантичного регіону з часів завершення холодної війни, Німеччина перейняла головування в Організації з безпеки і співробітництва в Європі.

Після більш як трьох років перемовин так і не вдалося знайти довготривалого вирішення конфлікту на території Донбасу. Безперечно, це не можна назвати задовільним результатом. Втім сьогодні Мінський процес, що виступає підтримкою для проведення зустрічей у «нормандському форматі», залишається єдиним механізмом, який дозволяє проводити перемовини, в той час як Мінські угоди залишаються єдиним затвердженим документом, в якому містяться перспективи завершення конфлікту. З огляду на це уряд Німеччини послідовно і безапеляційно висловлює підтримку Україні в її законному прагненні відновити територіальну цілісність і суверенітет. А канцлер Ангела Меркель та Федеральні міністри закордонних справ проявили глибоку особисту зацікавленість та відданість у підтримці цього курсу.